

De rol van autonomie bij de leerling in het refo-vmbo onderwijs bij het vak Engels

Mirjam van der Tang, universiteit Utrecht, juli 2021

In samenspraak met de Kerngroep Engels heeft Mirjam van der Tang haar **Masterscriptie-onderzoek binnen de vakgroep Meertaligheid en Taalverwerving aan de universiteit van Utrecht** uitgevoerd binnen het reformatorisch vmbo-onderwijs. Het onderzoek heeft betrekking op de rol van autonomie die de vmbo-leerlingen bij het vak Engels binnen het reformatorisch onderwijs krijgen/nemen. Hieronder vindt u de samenvatting en de aanbevelingen van dit onderzoek. Het gehele onderzoek is te raadplegen op de website van de Kerngroep Engels.

Aangetoond is dat leerlingen binnen het refo-onderwijs (RC) bij Engels als tweede taal (L2) onder het gemiddelde presteren in vergelijking met niet-refo-leerlingen, en dat dit met name het geval is in het vmbo (Lectoraat Engels, 2021). Met betrekking tot dit niveau is ook gebleken dat de motivatie van studenten om Engels te leren het laagst is in vergelijking met andere onderzochte RC Dutch middelbare onderwijsniveaus (Lectoraat Engels, 2021). Aangezien de autonomie van leerlingen een belangrijke rol kan spelen bij de motivatie (Verbeeck et al., 2013), en mogelijk beïnvloed is door de druk op het Engels onderwijs op RC middelbare scholen (Lectoraat Engels, 2021), werd in dit onderzoek onderzocht in hoeverre de autonomie van leerlingen wordt ondersteund in RC vmbo Engelse lessen. Door interviews met docenten en studenten te houden, werd de implementatie van autonomie geëvalueerd met betrekking tot vijf subcomponenten van autonomie in Tassinari's (2010) dynamische model van autonomie van lerenden: plannen, materialen en methoden kiezen, toezicht houden, taken voltooien en evalueren. Uit de antwoorden van zowel docenten als studenten blijkt dat de autonomie die studenten hebben over hun leerproces beperkt is voor alle onderzochte subcomponenten. Gesteld wordt dat dit de lage motivatie zou kunnen verklaren die is waargenomen bij RC vmbo-leerlingen. Als antwoord op een aantal uitdagingen die docenten naar voren hebben gebracht, en op de voorkeuren die studenten hebben geuit met betrekking tot de implementatie van verschillende subcomponenten, worden aanbevelingen gedaan om de autonomie van de leerling in de Engelse lessen verder te bevorderen. Verder wordt op basis van de antwoorden op het interview de mogelijke invloed besproken van de competentiegevoelens en algemene kennis van studenten die de motivatie van studenten zouden kunnen hebben beïnvloed.

5.7 Aanbevelingen voor de implementatie van autonomie

De bevindingen suggereerden vooral dat de autonomie die vmbo-leerlingen hebben over hun leerproces Engels beperkt is met betrekking tot de vijf subcomponenten van het dynamische autonomie-model (Tassinari, 2010) die in dit onderzoek werden onderzocht. Omdat dit de motivatie van studenten zou kunnen hebben beïnvloed, geeft dit gedeelte een aantal aanbevelingen om de autonomie van studenten in de Engelse lessen te bevorderen, rekening houdend met de perspectieven van docenten en studenten met betrekking tot de implementatie van de subcomponenten.

Ten eerste, met betrekking tot de subcomponent planning, werden leerplannen nauwelijks gebruikt in de Engelse lessen. Een van de beperkingen die werden genoemd, betreft het feit dat de meeste docenten niet voldoende tijd hebben om deze te maken of te controleren. Om deze uitdaging het hoofd te bieden, kunnen scholen leraarassistenten in dienst nemen, die in dit onderzoek slechts op enkele scholen aanwezig leken. Zij zouden de leerlingen dan kunnen helpen bij het ontwikkelen van leerplannen. Op een van de deelnemende scholen was dit al deels gerealiseerd. Er kan eerst een proef worden uitgevoerd met betrekking tot slecht presterende leerlingen, gevolgd door langdurig gebruik door andere leerlingen. Aangezien het ontbreken van leerplannen ook van toepassing kan zijn op andere vakken die worden onderwezen, kan het gebruik van leerplannen ook voor andere vakken worden geïmplementeerd met de hulp van docentassistenten.

Ten tweede, met betrekking tot de subcomponent materialen en methoden kiezen, bleken docenten uitdagingen te ervaren bij het bieden van een breed scala aan boeiende leermaterialen aan studenten. Sommige deelnemers gaven ook aan behoefte te hebben aan materiaal waarmee ze zelfstandig de lees- en luistervaardigheid kunnen oefenen. Om hierop te anticiperen, kunnen scholen een online website maken met een breed scala aan materialen die studenten kunnen gebruiken om hun taalvaardigheid te ontwikkelen in overeenstemming met hun Engelse taalvaardigheidsniveau. Soortgelijke initiatieven zijn op grotere schaal voorgesteld en gerealiseerd om de autonomie van leerlingen in taalleerprocessen te bevorderen (Reinders & Hubbard, 2012; Tassinari, 2017). De beschikbaarheid van dit leer materiaal kan leerlingen aanmoedigen om vaker zelfstandig hun taalvaardigheid te oefenen (Reinders & Hubbard, 2012). De ontwikkeling van de website kan een gezamenlijk project zijn van een aantal RC-schoolcollectieven om mogelijke tijdsbeperkingen en financiële barrières te vermijden.

Ten derde, met betrekking tot de subcomponent monitoring en de subcomponent evalueren, gaven studenten aan dat ze liever regelmatig zouden reflecteren op hun resultaten met betrekking tot leerprocessen, om de strategieën die ze gebruiken voor het leren te verbeteren. Gezien de genoemde tijdsbeperking zouden docenten op kleine schaal reflectiemomenten kunnen introduceren, bijvoorbeeld door studenten te instrueren om korte reflecties op hun leerproces te schrijven na het behalen van cijfers voor toetsen en grotere opdrachten. Door zelfonderzoek te versterken met behulp van schriftelijke reflecties, kunnen studenten zich steeds meer bewust worden van hun leerproces, wat hun gevoel van controle versterkt en hen stimuleert om leerstrategieën te verbeteren (Porto, 2007). Ook kan de benadrukte nadruk op cijfers bij het evalueren verschuiven naar leerprocessen in plaats van naar de behaalde resultaten. Studenten gaven verder aan dat ze liever hun prestaties op toetsen nader zouden evalueren. Docenten kunnen daarom meer mogelijkheden creëren voor studenten om hun eigen antwoorden op toetsvragen te bekijken in vergelijking met de juiste antwoorden, waardoor studenten kunnen identificeren op welke gebieden ze zich verder zouden kunnen ontwikkelen.

Ten vierde, met betrekking tot het vierde subonderdeel, het voltooien van taken, gaven leraren aan dat begeleiding essentieel is. Toch had deze opvatting tot op zekere hoogte invloed op de vrijheid die geboden werd bij het uitvoeren van taken. Daarom zou het bewustzijn van leraren moeten worden vergroot met betrekking tot het feit dat autonomieondersteuning onlosmakelijk verbonden is met lerarenbegeleiding (Reeve, 2006). Zoals Reeve (2006) aangeeft, is een van de belangrijkste manieren om dit te doen, studenten "duidelijkheid te bieden over wat ze moeten doen, samen met vrijheid van keuze, stem en initiatief" (p. 232). Leraren zouden dus kunnen proberen meer opties te bieden om de autonomie van de lerende te ondersteunen met betrekking tot de vrijheid die studenten hebben bij het voltooien van taken, terwijl ze studenten begeleiden door duidelijke regels te geven met de verwachtingen van leraren voor de opdracht.